

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

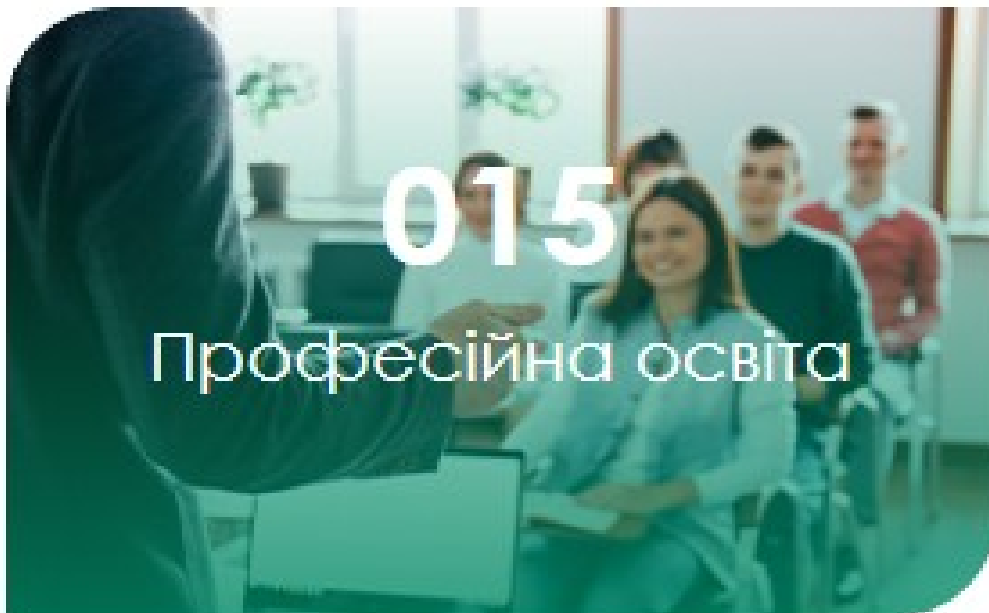

Інженерно-технологічний факультет

Кафедра будівництва та професійної освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) за освітньо-професійною програмою Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Полтава
2024

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) / уклад.: А. Антоненко, В. Оніпко, В. Скрипник, Т. Япринець. Полтава: ПДАУ, 2024. 40 с.

Укладачі:

Антоненко Анатолій, доцент кафедри будівництва та професійної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Оніпко Валентина, професор кафедри будівництва та професійної освіти, доктор педагогічних наук, професор;

Скрипник В'ячеслав, професор кафедри механічної та електричної інженерії, доктор технічних наук, професор;

Япринець Тетяна, доцент кафедри будівництва та професійної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск:

Антоненко Анатолій, доцент кафедри будівництва та професійної освіти кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензент:

Келемеш Антон, заступник декана з навчально-методичної роботи, кандидат технічних наук, доцент.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) за освітньо-професійною програмою Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) обговорено і схвалено на кафедрі будівництва та професійної освіти, протокол № 1 від 02 вересня 2024 р.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) за освітньо-професійною програмою Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) схвалено Радою з якості вищої освіти спеціальності «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)», протокол № 1 від 02 вересня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1 ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
3 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
4 СКЛАД ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
5 ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
6.1. Загальні вимоги до оформлення	14
6.2. Нумерація	16
6.3. Оформлення таблиць, рисунків і формул	16
6.4. Цитування та посилання	18
6.5. Оформлення списку використаних джерел	19
6.6. Оформлення додатків	19
7 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	19
7.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи	19
7.2. Критерії оцінки	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
Додаток А. Орієнтовна тематика кваліфікаційної роботи магістра	24
Додаток Б. Приклад заяви на кваліфікаційну роботу	25
Додаток В. Зразок оформлення обкладинки	26
Додаток Г. Зразок оформлення титульного аркушу пояснювальної записки	27
Додаток Д. Приклад завдання кваліфікаційної роботи магістра	28
Додаток Е. Приклад складання реферату	30
Додаток Ж. Приклади оформлення бібліографічного опису	31
Додаток К. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи	38

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, які здійснюють керівництво виконанням кваліфікаційних робіт на здобуття ступеня вищої освіти Магістр зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології), відповідно до освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)». Методичні рекомендації містять основні вимоги до структури, змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота, що виконується здобувачем вищої освіти, є формою атестації здобувачів вищої освіти, підсумковою кваліфікаційною роботою для поглиблення та інтеграції набутих здобувачами компетентностей та результатів навчання відповідно вимогам стандарту вищої освіти, освітньої програми зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Виконання кваліфікаційної роботи суттєво підвищує якість підготовки фахівців, прищеплює навички самостійного вирішення важливих теоретичних і практичних завдань. Ця форма атестації здобувачів вищої освіти є потужним фактором активізації їх самостійної роботи. Кваліфікаційна робота є документом, який визначає ступінь придатності її автора для застосування своїх професійних знань, умінь і навичок у сфері професійної освіти, є основою для визнання відповідності знань студента освітньо-кваліфікаційному рівню магістра і підставою для присвоєння автору роботи ступеня магістра. У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані максимально відобразити набуті теоретичні знання та вміння, поєднати їх з практичною діяльністю в області професійної освіти за відповідною спеціалізацією, проаналізувати наукові, спеціальні та літературні джерела; узагальнити інформацію та застосувати сучасні методики наукових досліджень для розв'язку поставлених задач.

Саме засвідчення, під час написання й захисту кваліфікаційної роботи, сформованості загальних і спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання, дає змогу стверджувати про сформованість інтегральної компетентності: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру і проблеми у професійній освіті.

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня магістра здобувачами вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) ґрунтуються на чинних нормативно-правових актах Міністерства освіти і науки України та внутрішніх нормативних документах Полтавського державного аграрного університету [1-11].

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми на підставі оцінювання якості засвоєння освітньо-професійної програми, рівня досягнення результатів навчання та сформованості програмних компетентностей магістра з професійної освіти за відповідною спеціалізацією.

Магістерська кваліфікаційна робота – це самостійна науково-дослідницька праця, яку виконують із метою встановлення відповідності рівня освітньої та наукової підготовки здобувача другого рівня вищої освіти. Кваліфікаційна робота є формою підсумкової атестації відповідно до Стандарту, яка дає змогу встановити рівень сформованості компетентностей у здобувачів вищої освіти, що пройшли підготовку за освітньо-професійною програмою.

Мета кваліфікаційної роботи – розв’язання завдань дослідницького та/або інноваційного характеру або проблеми професійної освіти за спеціалізацією, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти і характеризується невизначеністю умов і вимог за наявності неповної або обмеженої інформації.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач зобов’язаний:

1) обґрунтувати актуальність, розкрити зміст і сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених освітніх компонентів та аналіз самостійно опрацьованих джерел;

2) опанувати методику роботи зі спеціальною літературою, систематизувати й узагальнити зібраний матеріал;

3) провести критичний аналіз різних поглядів і виробити власну позицію вирішення проблеми;

4) оцінити практичний досвід, методичні розробки, пропозиції та рекомендації з обраної теми;

5) виконати поставлені завдання щодо дослідження явища, процесу;

6) сформулювати та обґрунтувати висновки / рекомендації стосовно сутності проблеми;

7) дотримуватися вимог щодо оформлення покликань на використані джерела та вимог до загального оформлення кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота за освітньо-професійною програмою підготовки магістра має бути пов’язана з науково-дослідною роботою кафедри (іншої організації, установи) і демонструвати здатність розв’язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру в сфері професійної освіти.

Результати дослідження проходять апробацію і оприлюднюються на міжнародних, всеукраїнських або інших наукових конференціях, симпозіумах тощо, а також публікуються принаймні в один із наведених способів:

– опублікування статті наукового характеру в наукових фахових або інших виданнях;

- за матеріалами роботи отримання патента/свідоцтва авторського права (заявки на патент/свідоцтва авторського права, прийняті до розгляду);
- опублікування тез доповідей на науково-практичних всеукраїнських (міжнародних) конференціях.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким основним вимогам:

- актуальність теми, її відповідність сучасному стану та перспективам розвитку науки;
- глибина опрацювання та критичний аналіз джерел з обраної теми;
- характеристика історії вивчення досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітке визначення об'єкта та предмета, мети та завдань, а також вибір методів та обґрунтування доцільності їх використання в дослідженні; висвітлення елементів наукової новизни кваліфікаційної роботи;
- узагальнення та обґрунтування отриманих у процесі виконання кваліфікаційної роботи результатів, формулювання висновків та практичних рекомендацій щодо їх використання.

Безпосереднє керівництво кваліфікаційною роботою магістрів здійснюють викладачі кафедри будівництва та професійної освіти, які мають науковий ступінь та (або) вчене звання, а також провідні фахівці установ та організацій сфери професійної освіти, науково-дослідних інститутів, відомств тощо.

Виконання кваліфікаційної роботи відбувається відповідно до графіку навчального процесу та програми атестації здобувачів вищої освіти.

На підставі захисту кваліфікаційної роботи екзаменаційна комісія приймає рішення про присвоєння кваліфікації магістра з професійної освіти (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) та видачу диплома встановленого зразка.

До виконання кваліфікаційної роботи магістра допускаються студенти, які успішно виконали навчальний план з усіх попередніх видів навчання.

На підготовку кваліфікаційної роботи відводиться 360 годин навчального навантаження, що відповідає 12 кредитам ЄКТС.

1 ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути безпосередньо пов'язана із компетентностями, відповідними результатами навчання, що регламентовані стандартом вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) другого (магістерського) рівня вищої освіти та освітньо-професійною програмою Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології).

Теми магістерських кваліфікаційних робіт визначаються та розробляються випусковою кафедрою. Тематика кваліфікаційних робіт щорічно уточнюється, при цьому враховуються новітні досягнення в галузі професійної освіти та відповідної спеціалізації. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку професійної освіти.

Здобувач вищої освіти має право обрати тему кваліфікаційної роботи за орієнтовним переліком тем кваліфікаційних робіт (додаток А), або запропонувати свою тему роботи з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Тема кваліфікаційної роботи може бути запропонована за замовленнями закладів професійної (професійно-технічної) освіти; за результатами виконання науково-дослідної роботи випускової кафедри.

Обрана тема кваліфікаційної роботи магістра закріплюється за ним на підставі його письмової заяви (додаток Б) на ім'я завідувача кафедри.

Назва теми кваліфікаційної роботи повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення, відображати мету та основний зміст роботи. Тема відображається у бланкові завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (додаток Д).

Теми кваліфікаційних робіт та наукові керівники розглядаються і затверджуються на засіданні випускової кафедри, після цього призначаються наказом ректора університету.

Якщо тема роботи, закріплена за здобувачем, з об'єктивних причин не може бути розроблена, студент має право звернутися до завідувача кафедри із заявою про заміну теми роботи. Завідувач випускової кафедри, разом із науковим керівником роботи, вирішують питання про її заміну, погоджуючи це питання із деканом, але не пізніше, ніж за місяць до захисту.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Термін виконання кваліфікаційної роботи магістра визначається графіком навчального процесу.

Робота має виконуватися здобувачем у повній відповідності до затверджених календарного плану та завдання. У випадках відставання від графіку здобувач зобов'язаний надати письмове пояснення своєму керівникові або завідувачу кафедри.

На період виконання кваліфікаційної роботи на кафедрі складається графік консультацій наукового керівника, згідно з яким забезпечується систематична співпраця здобувача і керівника над роботою.

Систематичні консультації допомагають здобувачеві дотримуватися графіку ритмічності, вимог до змісту і оформлення роботи, своєчасно усувати помилки. Оперативне й уважне виконання рекомендацій керівника сприяє своєчасному поданню кваліфікаційної роботи та є запорукою її успішного захисту.

Науковий керівник:

- допомагає обрати найбільш перспективний і актуальний напрям дослідження та остаточно визначитися з темою роботи;
- знайомить із вимогами щодо виконання та захисту роботи;
- видає здобувачеві завдання на кваліфікаційну роботу магістра;
- надає допомогу в розробці календарного графіка роботи;
- рекомендує основні джерела за темою роботи;
- надає консультації;
- відстежує перебіг виконання кваліфікаційної роботи, контролює її своєчасне подання до захисту;
- допомагає підготувати доповідь до захисту;
- надає відгук на кваліфікаційну роботу.

У відгуку повинно бути відображено: зміст кваліфікаційної роботи; відношення здобувача до виконання кваліфікаційної роботи; зауваження та пропозиції, рекомендацію щодо захисту.

Контроль керівника кваліфікаційної роботи ні в якій мірі не звільняє здобувача від повної відповідальності за правильність виконання роботи та прийнятих рішень.

Закінчена пояснювальна записка та графічна частина (за наявності), підписана керівником, здається на перевірку завідувачеві кафедрою (не менше ніж за 10 днів до захисту).

Завідувач кафедрою вирішує питання про допуск здобувача до захисту і ставить свій підпис на титульному листі. Допущена до захисту переплетена в тверду обкладинку (додаток В) пояснювальна записка та графічна частина подається на рецензію провідному фахівцю відповідного профілю.

Рецензія повинна містити: тему кваліфікаційної роботи; спеціальність та освітній ступінь; відповідність структури роботи наявним вимогам; актуальність; відповідність кваліфікаційної роботи завданню; характеристику основних розділів кваліфікаційної роботи; оцінку фахового рівня кваліфікаційної роботи; оцінку щодо якості оформлення; зауваження до кваліфікаційної роботи (за наявності); загальну рекомендовану оцінку; прізвище, ім'я, по-батькові рецензента, його посаду, підпис, дату, печатку установи, де працює рецензент.

Здобувачі, які не закінчили кваліфікаційні роботи, не оформили документи в передбачений календарним планом термін, та не пройшли попередній захист, до захисту кваліфікаційних робіт не допускаються.

3 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основні етапів написання кваліфікаційної роботи магістра:

- вибір та затвердження теми (на засіданні кафедри, відповідно до заяви, та наказом по академії);
- складання плану роботи, узгодження з керівником та затвердження завідувачем кафедри завдання на виконання кваліфікаційної роботи магістра;
- визначення об'єкту, предмету, постановка мети і завдань дослідження, вибір методів дослідження;
- опрацювання інформаційних джерел,
- збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи, у тому числі збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики;
- проведення, обробка та аналіз результатів експериментального дослідження (при необхідності).
- обґрунтування рекомендацій і пропозицій, спрямованих на вирішення проблеми дослідження
- формулювання висновків по роботі;
- написання першого варіанту роботи та представлення її керівнику;
- усунення недоліків, внесення доповнень, написання остаточного варіанту роботи та її оформлення відповідно до вимог;
- отримання відгуку наукового керівника
- рецензування кваліфікаційної роботи;
- розробка презентації кваліфікаційної роботи та доповіді для захисту;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Для захисту кваліфікаційної роботи магістру необхідно:

- **провести апробацію матеріалів роботи** (конкурси, конференції, семінари, тези, матеріали доповідей, статті, патенти);
- пройти попередній захист кваліфікаційної роботи;
- рішення кафедри про допуск до захисту;
- **пройти перевірку на плагіат.**

Матеріали кваліфікаційної роботи не пізніше ніж за 10 днів перед захистом, повинні бути передані на кафедру або уповноваженій особі у електронному вигляді для перевірки на плагіат.

Для забезпечення якісної організації роботи по написанню кваліфікаційної роботи передбачено можливість використання сучасних інформаційних технологій для он-лайн спілкування і співпраці. Зокрема, використання засобів асинхронного відеозв'язку *Google Meet*, для планування зустрічей в якому доцільно використовувати можливості *Google Календаря*. Дистанційне консультування можливе з використанням *Google диску*, куди здобувач може завантажувати матеріали кваліфікаційної роботи та її окремі розділи.

Керівник дипломної роботи та магістри мають можливість спілкування через *корпоративну електронну пошту* університету для вирішення наявних питань, написання коментарів чи роз'яснень. Це забезпечує швидкий зворотній зв'язок між керівником та здобувачем вищої освіти.

4 СКЛАД ТА ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра повинна складатися з:

- пояснювальної записки;
- ілюстраційної частини (за потреби);
- презентації для доповіді на екзаменаційній комісії.

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати обсяг близько 54-60 сторінок у редакторі MS Word (гарнітура Times New Roman, 14 пт, міжрядковий 1,5 інтервал). Кількість використаних джерел – 60-70 позицій. До обсягу кваліфікаційної роботи не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Пояснювальна записка (шифр КРМ.015ПОмд_21.04.000 ПЗ, де КРМ – кваліфікаційна робота магістра; 015ПОмд_21 (або 015ПОмз_21) – шифр групи із урахуванням форми навчання; 04 – порядковий номер студента за списком групи; ПЗ – пояснювальна записка) до кваліфікаційної роботи повинна містити такі обов'язкові структурні елементи: титульний аркуш; завдання на кваліфікаційну роботу; реферат; зміст; вступ; розділи кваліфікаційної роботи; висновки; список використаних джерел; додатки.

Ілюстраційна частина (за потреби) кваліфікаційної роботи магістра містить графічні матеріали, виконані з метою полегшення захисту. На аркушах ілюстраційної частини подається, наприклад, наступне: моделі процесів, що досліджуються, їх функціональні залежності або теоретичні відомості; схеми стендів, обладнання, креслення; методика досліджень (плани експерименту, перевірка адекватності моделі); результати досліджень; висновки.

Ілюстраційну частину магістерської роботи необхідно роздруковувати та розмістити у додатках до пояснювальної записки, а також подавати при захисті на електронних носіях у вигляді презентації.

Презентація кваліфікаційної роботи виконується засобами Power Point чи іншого графічного редактору. На перших слайдах презентують тему, актуальність, об'єкт, предмет, мету та завдання роботи, наукова новизна та практичне значення. На подальших слайдах подаються результати дослідження відповідно до визначених завдань. До складу демонстраційного матеріалу доцільно включати, окрім тексту та формул, ілюстрації, схеми, графіки, діаграми, таблиці тощо. На останньому слайді подають загальні результати по роботі. Обсяг презентації – до 15 слайдів.

5 ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Зміст кваліфікаційної роботи має свідчити про рівень фахової підготовки здобувача до майбутньої професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота має:

- містити чітку аргументацію актуальності обраної теми, її наукову новизну та практичне значення;

- відображати сучасний стан та тенденції в сфері професійної освіти;
- враховувати перспективи економічного розвитку України;
- виконуватися на практичних матеріалах; передбачати використання сучасних методів дослідження відповідно до виокремлених завдань;
- відображати системність у висвітленні проблеми дослідження;
- висвітлювати різні позиції щодо певної педагогічної проблеми з обов'язковим посиланням на джерело та аргументовану авторську позицію.

Структура кваліфікаційної роботи магістра:

- титульний аркуш пояснювальної записки із підписами здобувача, керівника, завідувача кафедри (додаток Г);
- завдання на кваліфікаційну роботу, затверджене завідувачем кафедри і підписане здобувачем та керівником (додаток Д);
- реферат (українською) із анотаціями та ключовими словами (українською та англійською) (додаток Е);
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за потреби);
- вступ;
- розділи основного тексту;
- висновки;
- список використаних джерел (рекомендується їх розміщувати у порядку появи посилань у тексті);
- додатки.

Рецензію, відгук керівника, довідку про перевірку на плагіат вкладають у конверт на внутрішній частині палітурки кваліфікаційної роботи.

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

Титульні аркуші оформляються за встановленою формою (додатки В, Г).

Завдання на кваліфікаційну роботу оформляються за встановленою формою (додаток Д).

Реферат розташовують з нової сторінки. Він має бути стислим, інформативним, з суттєвими відомостями про кваліфікаційну роботу магістра. Повинен містити таку інформацію:

- відомості щодо структури, обсягу роботи і основного тексту, кількість рисунків, таблиць, додатків, джерел згідно з переліком посилань;
- стислий опис тексту кваліфікаційної роботи;
- відомості про результати перевірки тексту кваліфікаційної роботи магістра на плагіат;

Послідовність викладення стислого опису тексту кваліфікаційної роботи магістра така: об'єкт дослідження; предмет дослідження; актуальність; мета роботи; практичне значення; стислий зміст розділів; практичні результати роботи; рекомендації щодо використання та сфера застосування результатів роботи.

Перелік ключових слів, які є визначальними для розкриття суті кваліфікаційної роботи магістра, має містити 5-10 слів (словосполучень).

Подавати їх слід великими літерами у анотаціях (українською та англійською мовами) в рядок у називному відмінку однини, розділених комами.

Реферат рекомендовано подавати на 1-2 сторінках формату А4. Приклад складання наведено в додатку Е.

Зміст розташовують після реферату, починаючи з наступної сторінки. «ЗМІСТ» містить такі структурні елементи: «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ» (за потреби), «ВСТУП», послідовно назви РОЗДІЛів, підрозділи і пункти, «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елемента (додаток К).

Перелік умовних скорочень наводиться в роботі лише за потреби. Тут можуть міститися позначення, символи, скорочення термінів, абрєвіатури, які використовуються в роботі й подаються окремим списком перед вступом. Як правило, скорочення та умовні позначки друкують двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення або умовну позначку, а справа – їх детальну назву.

Вступ кваліфікаційної роботи має містити такі елементи: обґрунтування актуальності теми; об'єкт та предмет дослідження, мету та завдання роботи; методи дослідження, наукову новизну та практичне значення кваліфікаційної роботи, інформацію про апробацію результатів дослідження та публікації. Обсяг вступу не повинен перевищувати 3 сторінок.

Актуальність теми. У цій частині роботи слід зробити загальний огляд досліджуваної проблеми. Обсяг повинен займати до половини сторінки. Актуальність дослідження – обов'язкова вимога до кваліфікаційної роботи, перший критерій, за яким роботу оцінюють. Актуальність теми – це важливість, відповідність теми дослідження сучасним потребам певної галузі науки та перспективам її розвитку, практичним завданням відповідної сфери діяльності. Здобувач повинен обґрунтувати важливість досліджуваної теми. Після формулювання наукової проблеми визначають мету і завдання дослідження, а за потребою – гіпотезу;

Мета дослідження має узгоджуватися із назвою роботи, об'єктом і предметом дослідження. Мета дослідження – усвідомлений образ очікуваного результату, на досягнення якого спрямована діяльність дослідника. Формулюючи мету, можна використати такі дієслова: *з'ясувати, системно проаналізувати, схарактеризувати, розглянути, виокремити* тощо;

Завдання дослідження деталізують та розкривають її. Зміст завдань формулюють, використовуючи такі поняття: визначити ..., встановити ..., охарактеризувати..., розробити..., виявити..., сформулювати ..., розкрити... тощо. Формулювати завдання слід якомога ґрунтовніше, але лаконічно, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів роботи. Спираючись на завдання дослідження, автор робить висновки до кваліфікаційної роботи.

Слід пам'ятати, що завдання повинні бути повною мірою розкриті в основному змісті роботи. Оптимальним для кваліфікаційної роботи є 3-4 завдання;

Об'єкт дослідження – це та сфера, явище або процес, на які спрямована наукова діяльність з метою визначення суті, закономірностей, тенденцій тощо або можливостей впливу, використання, поліпшення тощо;

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предмет повинен бути сформульованим вужче, ніж об'єкт. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться як загальне і часткове. Тобто предмет дослідження – це та частина об'єкта, яка безпосередньо вивчається;

Методи дослідження. Автор кваліфікаційної роботи обирає методи, за допомогою яких планує вирішити конкретні завдання дослідження. Під час написання наукової роботи дослідник користується загальнонауковими методами (аналогія, узагальнення, класифікація, спостереження, синтез, індукція та дедукція тощо) та методами, які використовують у певних науках. У тексті вступної частини кваліфікаційної роботи потрібно стисло вказати суть використаних методів дослідження. Важливо розуміти той факт, що успіх дослідження зростає завдяки поєднанню різних методів, які дозволяють усебічно розкрити явище, що вивчається, а також забезпечують взаємоперевірку об'єктивності отриманих результатів;

Наукова новизна – наукові результати, що оцінюються за такими критеріями, як: вперше отримано, удосконалено, здобуло подальший розвиток. Будь-яке наукове дослідження має бути актуальним у сучасних умовах розвитку науки і містити елементи наукової новизни.

Практичне значення отриманих результатів містить відомості про наявне чи рекомендоване практичне застосування одержаних результатів із зазначенням освітніх установ, в яких може бути використано авторські підходи.

Апробація результатів дослідження – висвітлюють відомості про представлення результатів дослідження на семінарах, конференціях різного рівня.

Публікації. Обов'язково подають відомості про публікації здобувача вищої освіти, який претендуватиме на високі позитивні оцінки;

Розділи основного тексту. Розділи, як правило, містять у собі підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з трьох чисел), підпункти (нумерація – з чотирьох чисел).

У кінці кожного розділу формується висновок зі стислим викладенням наведених у розділі результатів.

У першому розділі наводиться характеристика рівня вивчення проблеми, огляд джерел та методології. У ньому характеризують теоретико-методологічні підходи до вивчення проблеми, яка досліджується. Кількість підрозділів визначається з огляду на зміст роботи. Наприкінці першого розділу, за результатами літературного огляду із обраної проблематики, формується **мета роботи і завдання**, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

У другому та подальших розділах роботи описується методика розв'язання завдань, наводяться результати її реалізації, апробації або впровадження (якщо передбачені завданнями), вказуються можливі напрямки

використання роботи та ставляться завдання до подальшого продовження роботи над темою.

Найбільш вдалим є поділ кваліфікаційної роботи на 2-3 розділи. Кількість підрозділів визначається студентом самостійно, з огляду на зміст роботи. Бажано, щоб у кожному розділі було 2-3 підрозділи. Кожен розділ наукової роботи має закінчуватися стислими висновками..

Висновки це підбиття підсумків наукового дослідження, теоретичне та практичне обґрунтування отриманих результатів. Висновки пишуть на основі чітко сформульованих у вступі завдань, які, так само, повинні бути розкриті в основному тексті роботи. У висновках автор викладає власні думки, тому вони не повинні містити цитувань чи повторювати чужі міркування.

Висновки слід нумерувати. Їх кількість була не меншою, ніж кількість поставлених у роботі завдань. Рекомендований обсяг висновків до 2 сторінок.

Список використаних джерел наводять перед додатками і формують одним з таких способів:

– у порядку появи посилань у тексті (рекомендується);

– в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;

Бібліографічні описи посилань наводять згідно ДСТУ8302:2015 (додаток Ж).

Додатки до кваліфікаційної роботи подають за необхідності. У них указують матеріали, які доповнюють та унаочнюють роботу: ілюстрації, таблиці, схеми, діаграми, графіки, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму презентування не були внесені до основної частини кваліфікаційної роботи та відображають певні результати дослідження; копії наукових публікацій студента з повними вихідними даними (автор, автори, назва тез, статті тощо та джерело, де була публікація), які характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи; документи, які вказують на практичне застосування кваліфікаційної роботи тощо.

6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. Загальні вимоги до оформлення

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Виклад тексту роботи повинен бути логічним, аргументованим, стилістично правильним, з використанням наукової професійної мови. Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютерного набору на білому папері формату А4 (210x297 мм). Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Перенесення слів з одного рядка в інший у тексті роботи не допускається.

Текст роботи друкують з одного боку аркуша, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Основні вимоги до комп'ютерного набору тексту кваліфікаційної роботи є такі :

– текстовий редактор – MS Word;

– гарнітура шрифту – Times New Roman, вирівнювання – за шириною;

- кегль шрифту (розмір) – 14;
- кількість символів у рядку – не менше 60;
- абзац – 1,25 см;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- кількість рядків на сторінці – до 30;

– назви структурних частин роботи: **ЗМІСТ, ВСТУП, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** друкують великими літерами симетрично до тексту (шрифт – 14 напівжирний) без крапки в кінці, дозволено їх розміщувати посередині рядка. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Розривати слова знаком переносу в заголовках заборонено;

- усі названі структурні частини роботи слід починати з нової сторінки;
- новий підрозділ друкують на тій же сторінці, на якій закінчився попередній, відступ між підрозділами – два міжрядкові інтервали;

- заголовки підрозділів друкують маленькими літерами, крім першої – великої, з абзацного відступу, шрифт – 14 жирний. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком розділу та заголовком підрозділу – два міжрядкові інтервали;

- у роботі дозволяють виділяти важливий текст так: *курсив*, **напівжирний курсив** або підкреслений. Виділення по всьому тексту повинні бути виконані в одному стилі. Не допускається виділяти частину тексту за допомогою інших шрифтів, крім Times New Roman, іншого розміру, крім 14, іншого інтервалу тощо;

- використовувані в роботі лапки повинні бути одного стилю: “” або «», або """, або „,„. Аналогічною є вимога і до стилю апострофів: або ’, або ‘ – однаково у всьому тексті;

- зазначаючи в тексті роботи прізвища та ініціали дослідників, необхідно дотримуватись одного стилю: Грицай М. С., Федченко П. М., або М. С. Грицай, П. М. Федченко, або М. Грицай, П. Федченко. Між прізвищем та ініціалами (стежачи, щоб вони лишились в одному рядку) необхідно використовувати нерозривний пробіл (стандартне сполучення клавіш «Shift + Ctrl + Пробіл»).

- не допускається розташування заголовка підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше два рядки – у такому разі назву підрозділу разом із тестом переносять на наступну сторінку;

- не можна починати абзац наприкінці сторінки, якщо на ній поміститься лише один рядок з нього – у такому разі слід переносити весь абзац на наступну сторінку. Аналогічно не можна переносити один рядок з абзацу на наступну сторінку.

Скорочення слів і словосполучень у роботі робиться відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

У тексті документа дозволено вживати:

– загальноприйняті скорочення: «див.» – дивись; «номін.» – номінальний; «гран. відх.» – граничний відхил; «мін.» – мінімальне; «макс.» – максимальне та інші скорочення, які встановлені нормами правопису;

– скорочення: «абс.» – абсолютний; «відн.» – відносний; «с.» – сторінка; «р.» – рік; «грн» – гривня; «к.» – копійка; «ц.» – ціна, «млн» – мільйон; «млрд» – мільярд та інші скорочення, які вживають з числовими значеннями.

Замість скорочень «і т. д.» (і так далі), «і т. ін.» (і таке інше), «подібні» рекомендовано вживати слово «тощо».

Якщо в документі прийнято особливу систему скорочення слів або назв, то перелік прийнятих скорочень повинен бути наведений у розділі «Скорочення та умовні позначки».

6.2. Нумерація

Сторінки слід нумерувати арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Нумерацію сторінок подають у правому верхньому куті. Крапку після номера сторінки не ставлять. Нумерують усі аркуші, з-поміж них і додатки. Титульну сторінку не нумерують, її починають із другої сторінки з цифри 2. Розділи, підрозділи, пункти, підпункт роботи слід нумерувати арабськими цифрами.

Зміст, вступ, висновки, список використаної джерел не мають порядкових номерів. У тексті кваліфікаційної роботи номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки і з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи (підпункти) нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу (підпункту) складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу (підпункту), між цифрами ставлять крапку, а після останньої крапку не ставлять, у тому ж рядку друкують заголовок підрозділу, наприклад :

3.1 Методика викладання технічних дисциплін

3.1.1 Методика викладання дисципліни «Технічний сервіс в АПК»

6.3. Оформлення таблиць, рисунків і формул

Таблиці нумерують наскрізно арабськими цифрами (за винятком тих, що розміщені в додатках). Дозволено нумерувати таблиці у межах розділу. У цьому разі номер таблиці складається з номеру розділу та порядкового номера таблиці, відокремленого крапкою, наприклад таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Розмір шрифту табличного тексту зазвичай на 2 пункти менше за розмір основного шрифту. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею з абзацного відступу. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Наприклад:

Таблиця 2.1 – Результати оцінювання учнів

Бажано таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «Продовження табл. 3.1». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або на наступній сторінці. У тексті повинна бути вказівка на таблицю, наприклад: «...

основні методи інтерактивного навчання .... наведено у табл. 1.2». Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: «... див. табл. 1.2».

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. В кінці заголовків в підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф указують в однині.

Таблицю розміщують так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче попередньої формули або рівняння повинно бути залишено не менш одного вільного рядка.

Формули та рівняння (за винятком тих, що наведені в додатках) слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу роботи, якщо на них є посилання у тексті. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера формули або рівняння, відокремлених крапкою. Наприклад, формула 1.2 – друга формула першого розділу. Номер формули або рівняння зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках у крайньому правому положенні на рядку. Якщо в тексті на формулу немає посилань, тоді допускається її не нумерувати.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що містяться у формулі чи рівнянні, слід наводити під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні.

Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Наприклад:

«Рух електрона в атомі описується хвильовою функцією, яка є рішенням рівняння Шредінгера

$$-\frac{h^2}{8\pi^2m}\nabla^2\psi + U\psi = E\psi, \quad (2.1)$$

де

h – стала Планка,

m – маса електрона,

ψ – хвильова функція,

U – потенціальна енергія взаємодії електрона з ядром,

E – повна енергія».

Переносити формулу або рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. При перенесенні на знакові операції множення застосовують знак « $\times$ ».

Формули (або рівняння), що йдуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою. Наприклад:

$$v_i A_i = v_j B_j, \quad (2.2)$$

$$\Delta H_{298}^0 = \sum_j v_j \Delta_f H_{298}^0(B_j) - \sum_i v_i \Delta_f H_{298}^0(A_i). \quad (2.3)$$

Формули чи рівняння наводять у тексті лише один раз. У подальшому на них необхідно давати покликання. Наприклад, «За рівнянням (1.2)».

Ілюстрації (рисунок, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) слід розміщувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у кваліфікаційній роботі. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують під ілюстрацією.

За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст).

Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних по центру рядка, наприклад:

Рисунок 2.1 – Схема розміщення

Ілюстрації слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рисунок 1.2 – другий рисунок першого розділу.

Зміст ілюстративного матеріалу повинен з достатньою повнотою відображати основні положення, які виносяться на захист.

6.4. Цитування та посилання

Цитати – дослівні уривки з використаних джерел – використовують у кваліфікаційній роботі для обґрунтування, підтвердження авторських аргументів або для критичного аналізу літературних джерел.

Якщо думку автора наведена дослівно, то її потрібно взяти в лапки, зробивши коректне посилання на джерело. Можна вдаватися до непрямого цитування у формі переказу тексту, яке максимально точно передає думки автора й супроводжується відповідним посиланням на джерело. Наприклад:

«Згідно з Ю. Лавріненком, ...», «М. Коцюбинська пропонує розглядати ... як...» [4, с.123].

Посилання у тексті роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у роботах [1–7]...». Слід писати:

- з пробілами між номерами: [1, 2, 4], а не [1,2,4];
- тире „–” ставиться лише, якщо пропущений якийсь номер: [1, 2], а не [1–2], писати [1–3], а не [1, 2, 3].

При посиланні слід писати: «... у розділі 1...», «...дивись 2.1...», «...за 1.2.4 ...», «...відповідно до 1.3.2...», «...на рис.1.3...» або «...на рисунку 1.3...», «...у таблиці 2.2 ...» або «...у табл. 2.2 ...», «...за формулою (2.1)...», «... у рівняннях (2.1)-(2.5)...», «...у додатку Б...».

6.5. Оформлення списку використаних джерел

Джерела літератури подаються згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел наведено у додатку Ж.

6.6. Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після списку використаної літератури. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки відповідно: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б. Не використовують для позначення додатків літери Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Наприклад:

ДОДАТОК А

Анкета для визначення рівня мотивації учнів

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатку Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатку А; формула (А.1) – перша формула додатку А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1, формула (В.1).

7 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

7.1. Процедура подання та захисту кваліфікаційної роботи

До кваліфікаційної роботи додаються відгук наукового керівника, який є складовою частиною подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної роботи, та відгук установи, на матеріалах якої виконувалась робота (за потреби). Відгук закінчується пропозицією (рекомендацією) до захисту. Кваліфікаційна робота з відгуками подається завідувачеві кафедри за 10 днів до початку захисту.

Після цього кваліфікаційну роботу аналізує рецензент. Рецензування дипломних робіт доручається висококваліфікованим фахівцям галузі. Рецензентом не може бути Голова або член Екзаменаційної комісії. Рецензія повинна бути конкретною, містити оцінку щодо повноти, якості виконання та оформлення роботи, мати висновок та можливі зауваження по роботі.

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які одержали за виконану роботу позитивний відгук керівника та рецензію, пройшли процедуру нормоконтролю, перевірки на академічний плагіат і попередній захист згідно з установленим графіком. Завідувач кафедри має право допустити здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи у разі негативного відгуку керівника / отримання негативної рецензії.

Перевірка кваліфікаційної роботи на академічний плагіат здійснюється відповідно до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, затвердженого наказом ректора від 15.09.2021 № 275. За результатами перевірки здобувач вищої освіти отримує довідку, що додається до кваліфікаційної роботи.

У разі виявлення плагіату, **що перевищує встановлені нормативи**, особа не допускається до захисту до усунення виявлених порушень та повторного проходження перевірки. Остаточне рішення щодо факту академічного плагіату у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти може бути прийнято комісією, створеною розпорядженням декана факультету.

Кваліфікаційна робота захищається перед Екзаменаційною комісією (ЕК). Випускник готує до захисту доповідь та презентацію.

Порядок захисту кваліфікаційної роботи визначається Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті. Захист здійснюється на відкритому засіданні ЕК. Для викладення основних положень кваліфікаційної роботи автору надається до 10 хвилин. Доповідь повинна бути змістовною, стислою та лаконічною. Доповідь має доповнювати інформацію на слайдах презентації, а не дублювати її. Здобувач обґрунтовує вибір теми, формулює мету, об'єкт і предмет дослідження, висвітлює зміст роботи, висновки і рекомендації.

Після доповіді магістр відповідає на питання членів ЕК, а також присутніх на захисті осіб. Відповіді на питання дають можливість визначити рівень професійної і наукової підготовки, самостійності виконання роботи, компетентності здобувача вищої освіти.

Після відповідей на питання членом комісії здійснюється експертиза змісту та оформлення кваліфікаційної роботи. Потім зачитують відгук наукового керівника і зовнішню рецензію. На зауваження рецензента випускник повинен дати ґрунтовну й аргументовану відповідь.

Під час захисту ведеться протокол засідання ЕК.

Після обговорення підсумків захисту на закритій частині засідання ЕК виносять рішення про оцінку роботи. У випадку незгоди членів ЕК, думка Голови комісії є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи оголошує Голова у день захисту.

Захищені кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти передають до бібліотеки університету та розміщують в електронному репозитарії ПДАУ.

Захист дипломної роботи здобувачів вищої освіти з особливими потребами, осіб, які перебувають на непідконтрольній території або за кордоном та інших поважних причин, за їх заявою і з дозволу ректора може здійснюватися за графіком роботи відповідної Екзаменаційної комісії в онлайн режимі з використанням комп'ютерних технологій та відеозв'язку. Обов'язковою умовою при цьому є представлення виконаної роботи у паперовому і електронному вигляді на випускову кафедру не пізніше ніж за тиждень до початку роботи Екзаменаційної з подальшою процедурою подання та захисту кваліфікаційної роботи.

7.2. Критерії оцінки

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кваліфікаційна робота за результатами виконання та захисту атестується на «відмінно» (90 – 100 балів), якщо вона виконана вчасно, самостійно, тема дослідження розкрита повною мірою. Правильно визначено предмет, об'єкт дослідження. Зміст роботи логічний та сприяє розкриттю теми дослідження. Мета та завдання чітко окреслені та реалізовані у роботі. Автор використовує сучасний методологічний інструментарій. Робота містить елементи наукової новизни та характеризується глибиною теоретичного опрацювання використаних джерел. Зміст розділів та підрозділів відповідає їх назвам, структура роботи чітка, її частини пропорційні за розміром. Висновки логічні та ґрунтовні. Робота оформлена без порушення вимог, з дотриманням граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм української мови. Відгук і рецензія позитивні. Доповідь під час захисту аргументована та логічна. Відповіді на питання членів ЕК правильні, стислі, вичерпні.

Кваліфікаційна робота атестується на «добре» (74 – 89 балів), якщо вона виконана вчасно, тема дослідження розкрита, мета досягнена, завдання виконані, теоретичні узагальнення та висновки правильні. Проте є несуттєві недоліки у логіці викладу матеріалу та в оформленні тексту. Застосування сучасного аналітичного інструментарію дещо неповне. Відгук і рецензія позитивні, але містять окремі зауваження до роботи. Доповідь логічна і аргументована, але не зовсім повна. Відповіді на питання членів ЕК правильні.

Кваліфікаційна робота атестується на «задовільно» (60 – 73 бали), якщо вона виконана вчасно, проте з порушенням термінів виконання окремих етапів роботи. Тема роботи розкрита, але у змісті є суттєві недоліки. Мета і завдання дослідження реалізовані не повною мірою. Відсутній самостійний аналіз явищ. Висновки обґрунтовано непереконливо, авторські узагальнення неаргументовані, поверхові. У відгуку та рецензії вказано на суттєві зауваження щодо логічності та послідовності дослідження. Загалом дослідження має описовий характер. Робота оформлена із порушенням вимог. Доповідь не розкриває усієї суті проведеного дослідження, його результатів. Відповіді на питання членів ЕК є неповними.

Кваліфікаційна робота атестується на „незадовільно” (до 59 балів), якщо вона подана до захисту невчасно. Відсутня логіка у побудові структури дослідження. Мета і завдання нереалізовані. Назви окремих розділів не відповідають їхньому змісту. У роботі відсутні самостійні судження. Висновки не співвідносяться зі змістом розділів та із завданнями. Робота оформлена із суттєвими недоліками, недбало, її обсяг становить лише половину від зазначеного у вимогах. Відгук та рецензія негативні. Доповідь взагалі не відображає зміст виконаної роботи, відповіді на питання членів ЕК неправильні.

Шкала оцінювання кваліфікаційних робіт: національна та ЄКТС

Сума балів за виконання кваліфікаційної роботи та її захист	Оцінка ЄКТС	Оцінка за 4-х бальною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним виконанням кваліфікаційної роботи

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року №1556-VII (зі змінами і доповненнями). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> .
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов у сфері вищої освіти» від 30.12.2015 року №1187 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584) «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/rekomendatsii-1648.pdf>.
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.11.2020 № 1435 «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти». URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2020/11/20/015_profesiyna_osvita_mahistr.pdf
6. Освітньо-професійна програма «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) спеціалізацією 015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. URL: https://drive.google.com/file/d/1HindLPk9ZTYx8_C7oJw4bNkeHp4IYMa/view.
7. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Полтавському державному аграрному університеті. URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproatestaciyu1608_sayt.pdf.
8. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprozapobigannyagotovonasayt.pdf>
9. Кодекс академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університет. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf>
10. Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf>
11. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. URL: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvzyaopdau100122_0.pdf

ДОДАТОК А

Орієнтовна тематика кваліфікаційної роботи магістра

1. Формування комунікативної культури здобувачів освіти на теоретичних заняттях в ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

2. Формування організаційно-управлінської компетентності здобувачів освіти у процесі виробничого навчання в ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

3. Розвиток науково-методичної компетентності діяльності здобувачів освіти ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

4. Формування дослідницької компетентності здобувачів освіти ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

5. Технологія проблемного навчання як засіб формування технічного мислення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

6. Методика застосування міждисциплінарних електронних проєктів в ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

7. Методика застосування інформаційних комп'ютерних (або іншого виду*) технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

8 Підготовка майбутніх викладачів професійної освіти до інноваційної діяльності у закладах професійної освіти аграрного профілю.

9. Формування професійної культури майбутніх фахівців аграрного виробництва в процесі вивчення фахових дисциплін (*Існують можливості конкретизації: виду культури, групи дисциплін, спеціалізації*).

10. Формування професійних (*консалтингової, організаційної, проєктної, технологічної та ін.*) компетентностей майбутніх фахівців харчових виробництв під час виробничого навчання.

11. Розвиток готовності до впровадження інноваційних технологій у освітньому процесі майбутніх фахівців переробка сільськогосподарської продукції.

12. Розвиток готовності до впровадження ІК технологій у освітньому процесі майбутніх фахівців аграрного виробництва.

13. Технологія проєктування системи моніторингу якості дидактичного процесу в закладах професійної освіти.

14. Розвиток комунікативної компетентності здобувачів освіти ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

15 Формування інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів освіти засобами Steam-навчання в освітньому процесі ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

16. Методика застосування мультимедійних засобів навчання у процесі вивчення дициплін за спеціалізацією.

17. Методика практичного (*виробничого*) навчання майбутніх фахівців (*спеціалізації*) в ЗП(ПТ)О аграрного профілю.

18. Технологія проєктного навчання як засіб формування фахової компетентності майбутніх викладачів професійної освіти аграрного профілю

*Зазначене курсивом передбачає можливості варіювання проблематики досліджень.

ДОДАТОК Б
Приклад заяви на кваліфікаційну роботу

Завідувачу кафедри будівництва та професійної освіти
доценту Яхіну С.В.
здобувача вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
освітнього ступеня Магістр
денної (заочної) форми навчання
_____ П.І.П.
тел.: _____

Заява

Прошу Вас:

- призначити науковим керівником кваліфікаційної роботи –

_____
(П.І.П., науковий ступінь, вчене звання керівника)

- затвердити тему кваліфікаційної роботи

« _____
_____ »

(назва теми)

ЗДОБУВАЧ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

«__» _____ 20_ року _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

«__» _____ 20_ року _____
(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ДОДАТОК В
Зразок оформлення обкладинки

<p style="text-align: center;">Кваліфікаційна робота</p> <p style="text-align: center;">КРМ.015ПОмд_21.04.000 ПЗ</p> <hr/> <p style="text-align: center;">(прізвище, ім'я, по-батькові)</p> <p style="text-align: center;">20__ року</p>
--

Рисунок В.1 – Оформлення обкладинки кваліфікаційної роботи:
КРМ – кваліфікаційна робота магістра; 015ПОмд_21 (або 015ПОмз_21) – шифр групи із урахуванням форми навчання; 04 – порядковий номер студента за списком групи; ПЗ – пояснювальна записка

ДОДАТОК Г

Зразок оформлення титульного аркушу пояснювальної записки

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра будівництва та професійної освіти

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

на тему: «_____»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
*Професійна освіта (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології)*
спеціальності 015 Професійна освіта
(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові
технології)
ступеня вищої освіти *магістр*
групи *015ПОмд_21*
СИДОРЧУК Олександр Васильович

Керівник: АНТОНЕЦЬ Анатолій
Рецензент: КОШОВА Оксана

Полтава – 20__ року

ДОДАТОК Д
Приклад завдання кваліфікаційної роботи магістра

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра будівництва та професійної освіти

Освітньо-професійна програма *Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)*

Спеціальність 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
Ступінь вищої освіти *магістр*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ ЯХІН Сергій
«__» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

СИДОРЧУК Олександр Васильович

1 Тема роботи: « _____ »

керівник работ _____
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.П.)

затверджені наказом ПДАУ від «__» _____ 20__ року за № _____.

2 Строк подання здобувачем вищої освіти роботи – «__» _____ 20__ року.

3 Вихідні дані до роботи: _____

---

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. _____

Розділ 2. _____

Розділ 3. _____

5 Перелік графічного матеріалу: *схеми, рисунки, графіки, діаграми за темою та об'єктом дослідження*

6 Дата видачі завдання: «__» _____ 202__ р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з.п.	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи.		
2	Складання і затвердження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу.		
3	Опрацювання літературних джерел.		
4	Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи.		
5	Виконання розділів роботи.		
6	Оформлення тексту роботи.		
7	Попередній захист роботи на кафедрі.		
8	Нормо-контроль.		
9	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій.		
10	Захист кваліфікаційної роботи.		

Здобувач вищої освіти _____ Олександр СИДОРЧУК
(підпис)

Керівник роботи _____ Анатолій АНТОНЕЦЬ
(підпис)

ДОДАТОК Е
Приклад складання реферату

РЕФЕРАТ

Основна частина кваліфікаційної роботи виконана на 60 сторінках пояснювальної записки і 8 фоліях, відображена у 7 таблицях та 12 рисунках.

Пояснювальна записка складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 65 найменувань та 3 додатків.

Об'єкт дослідження _____

Предмет дослідження _____

Актуальність _____

Мета кваліфікаційної роботи магістра _____

Практичне значення кваліфікаційної роботи магістра _____

У першому розділі були розглянуті _____

У другому розділі запропоновано _____

У третьому розділі представлена програма та методика експериментальних досліджень _____.

Практичні результати роботи – запропоновано _____

Рекомендації щодо використання результатів роботи – використання _____.

Сфера застосування результатів роботи – _____

Результат перевірки тексту пояснювальної записки на плагіат за допомогою сервісу Unicheck: унікальність тексту – 85%.

ДОДАТОК Ж

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Книги	
Один автор	
1.	Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.
2.	Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917–1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с.
3.	Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919–1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с.
4.	Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.
5.	Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с.
6.	Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с.
7.	Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
8.	Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автора	
1.	Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с.
2.	Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.
3.	Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с.
4.	Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.
5.	Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с.
6.	Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автора	
1.	Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.
2.	Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с.
3.	Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.
4.	Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.

Чотири автори і більше
<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники
<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора
<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991–2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред. Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5–6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол. П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.

Багатотомне видання	
1.	Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
2.	Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2015. Т. 1. 306 с.
3.	Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2017. Т. 1. 382 с.
4.	Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
5.	Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4. Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	
1.	Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.
2.	Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ 2017. 20 с.
3.	Кулінич О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	
1.	Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.
2.	Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.
3.	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	
1.	Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2.	Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178/179). С. 10–22.
3.	Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 2011. № 48/49. Ст. 536.
4.	Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення 15.11.2017).
5.	Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 4. С. 530–543.
6.	Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.

<p>7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p>
Архівні документи
<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти
<p>1. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28 G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p> <p>2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p>
Препринти
<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с. ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т» ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти
<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996 IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України 2006. 181 с.</p> <p>3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Каталоги
<p>1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім</p>

<p>В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд. М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики
<p>1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. / уклад. О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запоріз. нац.ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. Вип. 2. 60 с.</p> <p>2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).</p>
Частина видання
Розділ книги
<p>1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>4. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.</p>
Матеріали конференцій, тези доповідей
<p>1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.</p> <p>2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII</p>

<p>междунар. антитерорист. форуму (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Київ, 2011. С. 145–150.</p> <p>4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i>: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 3–4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i>: матеріали III регіон. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
Довідникове видання
<p>1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i>: словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
Продовжуване видання
<p>1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218.</p> <p>4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань
<p>1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20–26 жовт. (№ 42). С. 14–15.</p> <p>5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.</p>

Електронні ресурси

1. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 115–118
URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf
2. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. Запоріжжя, 2015. № 3 С. 20–27. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf>.

ДОДАТОК К

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВСТУП		Стор.
РОЗДІЛ 1	НАЗВА РОЗДІЛУ	Стор.
1.1	Назва підрозділу	Стор.
1.2	Назва підрозділу	Стор.
РОЗДІЛ 2	НАЗВА РОЗДІЛУ	Стор.
2.1	Назва підрозділу	Стор.
2.2	Назва підрозділу	Стор.
2.3	Назва підрозділу	Стор.
РОЗДІЛ 3	НАЗВА РОЗДІЛУ	Стор.
3.1	Назва підрозділу	Стор.
3.2	Назва підрозділу	Стор.
ВИСНОВКИ		Стор.
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		Стор.
ДОДАТКИ		Стор.